

Oblast: Přírodovědná gramotnost

Učivo: Plazi, přírodopis 6.-7. třída

Anotace: Žák zapíše názvy živočichů a znaky jednotlivých plazů, uvědomí si, jak se tyto druhy přizpůsobily svému prostředí. Žák odvodí společné znaky třídy plazů, reaguje na setkání se zmijí v přírodě.

Typ materiálu: Pracovní list

Dovednosti:

Přemýšlí a učí se učit* (Thinking and learning to learn)

- propojuje různé informace do celků a interpretují jejich význam – obrázky plazů – hledání specifických a společných znaků
- přichází s návrhy řešení – setkání se zmijí – jak se zachovám a co udělám, když zmije napadne kamaráda

Rozmanitá gramotnost (Multiliteracy)

- vnímá obsah v souvislostech a když si o něm tvořím názor, vnímám jej s odstupem – čtenářská gramotnost – vytváření mininadpisů (strategie shrnování)
- mluví o obrázcích – obrázky plazů – popis, přizpůsobení prostředí a znaky

Kompetence: k učení a čtenářské (popsáno výše)

Konstruktivistické pojetí:

- sepisují, co vím o ještěrce, zmiji, krokodýlovi a želvě
- hledám společné znaky
- shrnuji z textu důležité informace

Kritická gramotnost:

- zvažují, jak se zachovám, když se setkám se zmijí

Autor: Monika Olšáková

Seznam se s živočichy

(s pomocí učebnice, internetu či zkušeností z minulého učiva)

1. Jak se jmenuje živočich?
2. Čím se liší od ostatních druhů z hlediska znaků(vzhledu) na této stránce?
3. Jak se každý z živočichů přizpůsobil svému prostředí?

A

- 1.....
- 2.....
- 3.....

B

- 1.....
- 2.....
- 3.....

C

- 1.....
- 2.....
- 3.....

D

- 1.....
- 2.....
- 3.....

4.Co mají všichni výše uvedení zástupci společného? Uveď nejméně 3 znaky.

4. **Vytvořte nadpisy** k odstavcům z novinového článku, v textu podtrhněte vodítka, která vás vedla k vytvoření nadpisu:

Lidé si nejčastěji pletou zmiji obecnou s užovkou hladkou. Jediným spolehlivým rozlišovacím znakem většiny zmiji je spojitý klikatý charakteristický pruh, který však nemají úplně všechny. Naopak užovky mívají na zádech skvrnky, které se při pohybu slijí v souvislý klikatý pruh, což člověka nejčastěji mate. „Základní barvení i zbarvení pruhu může být různé. Jsou zmije hnědé, šedavé, černavé. Zejména samci dokáží být svítivě zbarvení, na smetanově bílém podkladě mají černý nebo antracitově černý výrazný pruh. Až nebezpečnou desinformací je tvrzení, že zmije má trojúhelníkový tvar hlavy a užovky oválný. Pravdou však je, že některé užovky dokáží hlavu rozšířit do typického trojúhelníku,“ popisuje rozdíl kurátor plazů Zoo Praha Petr Velenský.

Zmije často pouze klamným výpadem naznačuje, co by se mohlo stát, kdyby se opravdu rozčílila. V případě kousnutí je to tedy nehoda, která je zapříčiněna úlekem. Had záměrně nekousne. Ve většině případů k nehodám dochází, pakliže člověk na zmiji nešťastnou náhodou rukou napřímo sáhne, třeba při sběru lesních plodů, nebo nechráněnou nohou na ni šlápne. Výpad zmije obecné je velice rychlý, když už k němu dojde, nedá se mu uhnout. Výpad se vede na vzdálenost kolem pěti, maximálně patnácti centimetrů, protože zbytkem těla je zmije ukotvena v podkladu. Není pravidlem, že zmije člověka kousne a vypustí do rány smrtelně nebezpečný jed. Většinou se jedná o takzvané suché kousnutí.

„V případě uštknutí je důležité zachovat klid. To, co nás nejvíce ohrožuje je panika a stres. V žádném případě se už nedoporučuje ránu rozřezávat, vysávat, dokonce se nedoporučuje ani podvazování rány směrem k srdci, tak aby se jed nešířil, tím se mohou zhoršit účinky jedu v místě uštknutí. “Naopak je zapotřebí dát si postiženou končetinu do dlahy, pokud možno s tím nehýbat. V případě přesunu jít pomalým klidným krokem. Nepanikařit a nezvyšovat srdeční tep a tlak. Účinek jedu se projeví poměrně rychle, bolestí a otokem. Ale k maximálnímu účinku jedu dochází zhruba mezi 24 až 48 hodinou po uštknutí.

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/zmije-je-casto-zamenovana-za-uzovku-podivejte-se-na-jejich-rozdily-200824>

- 4.1. Jak poznáš zmiji?
- 4.2. Jak by ses zachoval při setkání se zmijí?
- 4.3. Jakou první pomoc bys dal kamarádovi, kterého by napadla zmije?

Obrázky:

<https://www.zoopraha.cz/zvirata-a-expozice/lexikon-zvirat/184-aktualne-ze-zoo-praha/novinky-u-zvirat?d=369-jesterka-obecna&start=713>

https://www.google.com/search?q=%C5%BEelva+bahenn%C3%AD&sxsrf=ALeKk02sdPv27QwP9IRHBR4I0U_wxcGWw:1585201020105&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi4tM39tbfoAhVJIMUKHcZcBb0Q_AUoAXoECBgQAw&biw=1536&bih=674#imgrc=0N5alM66zqOLUM

https://www.google.com/search?q=krokod%C3%BDI+nilsk%C3%BD&sxsrf=ALeKk03uHg5pKL_Srosoqo26dRWDWO4q9Q:1585201117458&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi5uYOstrfoAhVNDewKHfY_BTkQ_AUoAXoECBkQAw&biw=1536&bih=674&dpr=1.25#imgrc=8ZU8zcPLSVZGxM

https://www.google.com/search?q=zmije&sxsrf=ALeKk015nikcKsgqnrTEbu9tT-T582pGiw:1585201186920&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiX-JLNtrfoAhUN_qQKHa5WCNIQ_AUoAXoECBgQAw&biw=1536&bih=674#imgrc=-To0DoRbWJ0Q8M

Řešení: Zdůrazňuji, je to jedna z možných formulací řešení (hlavně u nadpisů – úkol 5)

1.-3.

A – ještěrka obecná - 4 končetiny, hladká kůže - přizpůsobil se malých, štíhlým tělem, barvou pokožky pro splnutí s okolím

B – želva bahenní – 4 končetiny, krunýř – přizpůsobila se krunýřem, který tvoří ochranu jejího těla

C – krokodýl nilský – zavalité tělo, silný ocas, kůže s destičkami, silné zuby – je predátor, musí být silný, mít drápy, zuby

D – zmije obecná – hadovité tělo, klikatá čára, bez končetin – vyskytuje se na pasekách – ochranné zbarvení

4. Žijí v ve vodě, na povrchu země, kladou vajíčka (kožovitého obalu), mají na povrchu kůži, krunýř, destičky, proměnlivá tělní teplota, svlékají pokožku

5.vzhled (popis) zmije, útok (výpad) zmije, první pomoc

5.1. klikatá čára na zádech

5.2. nevšímat si ji, obejít a pokračovat v cestě

5.3. klid, dát postiženou končetinu do dlahy, nehýbat s ní, volat lékaře